НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМЕНІ М.Г. ХОЛОДОГО НАН УКРАЇНИ

«Затверджую»
Директор Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного
чл.-кор. НАН України
_____ Олександр ХОДОСОВЦЕВ
наказ № 35Н від «30» вересня 2026 р.

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Методологія роботи з науковим текстом та підготовки публікації

Освітня програма **Біологія**
третього (освітньо-наукового) рівня
Спеціальність **Е Природничі науки, математика та статистика**
Галузь знань **Е1 Біологія та біохімія**

«Схвалено»
Вченою радою
Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України
протокол № 15
від 29 вересня 2026 р.

Київ – 2026

Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Методологія роботи з науковим текстом та підготовки публікації
Тип курсу	Варіативна компонента
Адреса викладання курсу	м. Київ, Терещенківська 4б, Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	4
Викладач	Віра Гайова (Vera Hayova), кандидат біологічних наук https://orcid.org/0000-0002-7038-1633
Посилання на сайт	https://www.botany.kiev.ua/hayova.htm
Контактний телефон, мессенджер	+380503121496
E-mail викладача:	v.hayova@gmail.com
Графік консультацій	Середа, 15:00–17:00 очно або онлайн (за попередньою домовленістю)
Методи викладання	Лекції, презентації, семінарські заняття, індивідуальні завдання, консультації
Форма контролю	залік
Анотація дисципліни	Навчальна програма спрямована на розвиток у студентів/аспірантів комплексних навичок послідовної роботи з науковим контентом — від стратегічного пошуку та критичного аналізу першоджерел до підготовки рукописів власних публікацій відповідно до міжнародних стандартів. Курс поєднує методику тематичного синтезу даних літератури з використанням сучасних технологій при підготовці статті, а також розкриває стратегії успішної комунікації з редакціями високорейтингових журналів для ефективного проходження рецензування та інших етапів підготовки публікацій.
Мета навчальної дисципліни	Оволодіти методологією трансформування результатів дослідження, проведеного під час підготовки дисертаційної роботи, у якісну наукову публікацію, що забезпечує відкритий доступ до цих результатів у глобальному науковому просторі.

Завдання навчальної дисципліни	- опанувати стратегії пошуку першоджерел, навчити ефективно працювати з міжнародними базами даних (Scopus, Web of Science) для відбору якісних бібліографічних джерел та пошуку журналів для публікації; - оволодіти навичками критичного аналізу наукових текстів та подальшого синтезу знайденої інформації; - засвоїти міжнародний стандарт структури статті та вимоги до академічного стилю викладу тексту; - бути готовим до успішного проходження публікаційного процесу (вибір журналу, подання рукопису, комунікації з редакторами та рецензентами); - усвідомити і чітко дотримуватися етичних норм для авторів на всіх етапах публікаційного процесу.
Пререквізити	Для засвоєння цього курсу здобувачу вищої освіти потрібні знання англійської мови для роботи з науковими статтями в міжнародних базах даних, а також знання з базових дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; потрібно мати визначену тему дисертації або наукову проблему, на прикладі якої будуть відпрацьовуватись навички пошуку та написання наукового тексту; мати розуміння базових понять з основ методології науки, таких як об’єкт, предмет, мета, гіпотеза, методи дослідження тощо, які зазвичай вивчаються на рівні магістратури.
Програмні результати навчання	Здійснювати професійний пошук і відбір наукової інформації, критично аналізувати і синтезувати науковий контент. Самостійно розробляти логічну структуру рукопису статті (Вступ, Методи, Результати, Обговорення), забезпечуючи чіткий зв'язок між поставленою проблемою, одержаними даними і висновками. Ефективно застосовувати академічний стиль згідно з вимогами наукової стилістики. Дотримуватися академічної

	доброчесності, етичних стандартів авторства, уникати всіх форм плагіату та інших порушень. Комунікувати результати свого дослідження на етапі рецензування, формулюючи обґрунтовані відповіді на критичні зауваження рецензентів. Використовувати цифрові інструменти/платформи (ORCID, ResearchGate, Google Scholar та ін.) для поширення опублікованих результатів своєї роботи і підвищення власного індексу цитування.
Опитування	Опитування здобувачів відбувається після закінчення курсу
Ключові слова	Наукова публікація, методологія, структура статті, дослідницька робота

Структура курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Варіативна
	Рік підготовки – 2-й Семестр 4-й
Загальна кількість годин	90
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 (4 семестр) самостійної роботи студента – 5 (4 семестр)	Лекції 20 год. (4 сем.)
	Семінарські 40 год. (4 сем.)
	Самостійна робота 30 год. (4 сем.)
	Вид контролю:
	Залік – 4 семестр
Технічне забезпечення/обладнання	Лабораторні приміщення (семінари), малий зал засідань (семінари, лекції), проєктор, ноутбук
Політика курсу	Мова викладання матеріалу, відповідей, дискусій, оцінювання тощо, як правило, державна, але з широким застосуванням англомовної термінології, визначень, прикладів публікацій тощо. Заняття можуть бути проведені у змішаній формі: аудиторні

	заняття або у форматі відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Teams тощо). Для проведення окремих занять можуть бути залучені матеріали вебінарів компаній Clarivate (Web of Science) та Elsevier (Scopus). Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається участь у всіх семінарах. Здобувачам, які представили документи щодо проходження подібного курсу в інших ЗВО, переноситься та кількість кредитів, яку вони отримали в сертифікаті. Інша кількість кредитів добирається під час освоєння курсу. До окремих семінарів можуть бути залучені здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня інших ЗВО та особи, що підвищують кваліфікацію тощо. Високо цінуються ініціатива та конструктивна участь в обговоренні. До всіх здобувачів застосовується рівне ставлення. Не допускаються порушення академічної доброчесності та булінгу. Викритий у будь-якому прояві плагіату здобувач отримує нульові позиції за елемент курсу (семінар, диференційований залік тощо).

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Лекції, год	Семінари, год	Самостійна робота, год
Семестр 4				
1	Тема 1. Загальна характеристика і особливості наукового тексту. Класифікація і функції наукових текстів. Наукові статті, їхні різновиди і структура (IMRaD). Порядок роботи над різними компонентами статті у процесі її підготовки	2	4	4

2	Тема 2. Пошук першоджерел за темою у періодичних виданнях, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science). Критичний аналіз першоджерел. Особливості роботи з англомовним науковим контентом	2	4	2
3	Тема 3. Методологія аналізу наукового тексту. Техніка «зворотнього читання», візуальний аналіз та критична оцінка. Пошук та вибір можливих журналів для публікації статті. Уникнення «хижацьких» видань	2	4	4
4	Тема 4. Методика аналізу й синтезу даних літератури та інтернет-ресурсів при підготовці оглядових статей (Review articles): перехід від «спискового» опису до тематичного наративу. Короткі повідомлення (Short communications), їхні відмінності від повнорозмірних наукових статей	2	4	4
5	Тема 5. Особливості підготовки дослідницької статті (Original research article). Робота над викладенням результатів дослідження (Results) та їхнім обговоренням (Discussion). Візуалізація даних	2	4	4
6	Тема 6. Складання реферату, підбір ключових слів, уточнення назви статті. Прозорість даних: електронні додатки до статті (Supplementary material). Список посилань (References), його оформлення та форматування. Використання бібліографічних менеджерів	2	4	2

7	Тема 7. Основні вимоги до наукової стилістики текстів статей. Подання рукопису (Manuscript submission) та подальші етапи публікаційного процесу. Комунікація з редактором та рецензентами	2	4	2
8	Тема 8. Редагування та доробка статті після рецензування (Revised article). Підготовка відповідей на критичні зауваження рецензентів. Поняття про авторське право. Забезпечення балансу між повним захистом авторських прав та легальним використанням контенту – Creative Commons, CC	2	4	2
9	Тема 9. Дотримання принципів та норм наукової етики у процесі наукових досліджень та підготовки результатів до публікації – рекомендації Committee on Publication Ethics, COPE. Основні принципи академічної доброчесності.	2	4	2
10	Тема 10. Неприпустимість усіх форм плагіату та інших порушень етики, важливість належного цитування. Уникнення конфлікту інтересів. Використання цифрових ідентифікаторів/платформ (ORCID, WoS ResearcherID, Scopus Author ID, DOI, ResearchGate, Google Scholar) для поширення опублікованих статей і підвищення індексу цитування автора	2	4	4
	Всього:	20	40	30

Розподіл навчального часу та балів

Вид навчальної роботи	К-ть годин	Max. к-ть балів
Лекційні заняття	**20**	**–**
Семінарські заняття	**40**	**60**
Самостійна робота	**30**	**40**
Разом	**90**	**100**

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка за результатами вивчення дисципліни визначається як сума балів, отриманих за виконання завдань семінарських занять і самостійної роботи. Максимальна кількість балів становить 100. Лекційні заняття окремо не оцінюються.

Критерії оцінювання семінарських занять

Бали	Критерії оцінювання
2	Здобувач ґрунтовно володіє матеріалом, демонструє розуміння основних положень теми, правильно використовує термінологію, аргументовано відповідає на запитання, бере активну участь в обговоренні, виконує завдання та здатний аналізувати й узагальнювати інформацію.
1	Здобувач володіє основним матеріалом, але відповіді неповні або містять окремі неточності; бере участь в обговоренні, однак має труднощі з аргументацією, аналізом чи узагальненням.
0	Здобувач не підготовлений до заняття, не виконав завдання або не продемонстрував знань із теми.

Вид роботи на семінарських заняттях	Max. к-ть балів
Усні відповіді та участь в обговоренні	**15**
Виконання практичних/ситуаційних завдань	**15**
Аналіз, порівняння та узагальнення навчального матеріалу	**10**
Робота з науковою інформацією та джерелами	**10**
Виконання індивідуальних завдань під час семінарів	**10**
Разом	**60**

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид самостійної роботи	Max. к-ть балів
Опрацювання навчальної та наукової літератури, складання конспектів	7
Виконання завдань, контрольних та проблемних питань	7
Аналіз наукових джерел та сучасних наукових публікацій	7
Складання таблиць, схем, класифікацій, порівняльний аналіз	6
Підготовка повідомлень, презентацій, інформаційно-аналітичних матеріалів	6
Виконання індивідуальних аналітичних та практичних завдань	7
Разом	**40**

Питання до контрольних замірів знань

1. Загальна характеристика, класифікація і функції наукових текстів.
2. Наукові статті, їхні різновиди і структура (IMRaD).
3. Пошук першоджерел у періодичних виданнях наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science).
4. Методологія аналізу першоджерел. Техніка читання наукового тексту, візуальний аналіз, критична оцінка.
5. Пошук і вибір журналів для публікації статті.
6. Методика аналізу й синтезу даних літератури та інтернет-ресурсів при підготовці оглядових статей.
7. Особливості підготовки дослідницької статті.
8. Короткі повідомлення, їхні особливості.
9. Результати дослідження та їхнє обговорення. Візуалізація даних.
10. Реферат, ключові слова, назва статті. Електронні додатки.
11. Список посилань. Використання бібліографічних менеджерів.
12. Основні вимоги до наукової стилістики текстів статей.
13. Подання рукопису статті та подальші етапи публікаційного процесу.
14. Редагування та доробка статті після рецензування.
15. Поняття про авторське право. Забезпечення легального використання контенту.
16. Дотримання принципів та норм наукової етики у процесі наукових досліджень і підготовки публікації.
17. Основні принципи академічної доброчесності.
18. Неприпустимість усіх форм плагіату. Уникнення конфлікту інтересів.
19. Використання цифрових ідентифікаторів і платформ для поширення опублікованих статей і підвищення індексу цитування.

Список деяких рекомендованих джерел для самостійного опрацювання курсу

Див. Приклади якісних статей за своїм фахом у високорейтингових журналах як зразки для наслідування при підготовці власних публікацій.

Монографії

Lövei G.L. (2021). Writing and publishing scientific papers: A primer for the non-English speaker. 202 pp. Available at: https://www.researchgate.net/publication/351401230_Writing_and_Publishing_Scientific_Papers_A_Primer_for_the_Non-English_Speaker

Посібники

Мосякін С.Л., Новіков О.М., Мосякіна Н.Т., Поліхун Н.І. (2015). Науковий метод для молодих дослідників. Посібник для учнів та освітян – учасників науково-технічних конкурсів учнівської молоді. Київ: Наш Формат. 72 с.

Статті

Drake J.M., Han B.A. (2025). How to write a scientific paper in fifteen steps. PLoS Comput. Biology, 21(9): e1013505. https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1013505

Turbek S.P. et al. (2016). Scientific writing made easy: A step-by-step guide to undergraduate writing in the biological sciences. Bulletin of Ecological Society of America, 97: 417–426. https://doi.org/10.1002/bes2.1258

Електронні ресурси

eBook:

English Communication for Scientists. Unit 2: Writing Scientific Papers. 2.1 Structuring Your Scientific Paper. (2014). https://www.nature.com/scitable/ebooks/english-communication-for-scientists-14053993/118519636/ https://www.nature.com/scitable/ebooks/english-communication-for-scientists-14053993/118519636/

Вебсайти:

Three tips to save hundreds of hours writing research papers. (2020). https://clarivate.com/blog/three-tips-to-save-hundreds-of-hours-writing-research-papers/

11 steps to structuring a science paper that editors will take seriously. (2021). https://www.elsevier.com/connect/11-steps-to-structuring-a-science-paper-editors-will-take-seriously

Як написати наукову статтю? (2023). https://spubl.pl/uk/blog/how-to-write-a-scientific-article

Clarivate українською. https://www.youtube.com/@UKRclarivate